

AZIL u Mađarskoj

Vodič za strance, kojima je potrebna zaštita

- Kako zatražiti azil?
- Šta se dešava u toku procedure za azil?
- Kakav legalni status možeš dobiti u Mađarskoj, ako ti je potrebna zaštita?
- Kome se možeš obratiti za pomoć?

1. Osnovne činjenice

Sada se nalaziš u Republici Mađarskoj (*Magyarország*) – broj stanovnika: 10 miliona, zvanični jezik: mađarski (*magyar*). Mađarska je zemlja članica Evropske Unije (EU), nalazi se u centralno-istočnoj Evropi. Pogledaj kartu Mađarske na kraju ovog dokumenta.

Na osnovu mađarskog i internacionalnog zakona, ovde svaki stranac ima pravo da traži azil. Ako si, u svojoj zemlji, bio izložen progону, torturi ili su ti ozbiljno bila ugrožena ljudska prava, mađarske vlasti ne mogu da te vrata tamo.

Ovaj dokument sadrži osnovne informacije, koje će ti pomoći da se snađeš u proceduri traženja azila. Ako ti je potreban još neki savet ili ti nešto nije sasvim jasno, traži besplatnu pomoć advokata ili socijalnog radnika (kontakt informacije na strani 13, 15).

Neke važne reči će biti spomenute i na mađarskom jeziku (*kosim slovima*). Poglavlje Pitanja i Odgovori, na kraju svakog dela, služe za to da ti daju odgovore na neka tipična pitanja vezana za proceduru traženja azila.

2. Ko ima pravo na zaštitu u Mađarskoj?

Ako je tvoja situacija slična jednoj od dole opisanih, onda ćeš imati pravo na zaštitu i pravni status u Mađarskoj:

- **Status izbeglice (*menekült*):** Osoba, koja je napustila svoju zemlju iz opravdanog straha od zlostavljanja, zbog svoje rase, religije, nacionalnosti, političkog opredeljenja ili pripadnosti "određenoj socijalnoj grupi".
 - "Zlostavljanje" znači ozbiljno ugrožavanje ljudskih prava, kao što je na primer tortura, nehumano ili degradirajuće tretiranje, ropstvo, fizičko ili seksualno nasilje ili veoma ozbiljna diskriminacija.
 - Ako imaš probleme ili nisi pod zaštitom u svojoj zemlji zato što si žena, homoseksualac ili imaš neke druge posebne karakteristike, koje su nepromenljive (ili ne želiš da ih skrivaš), onda spadaš u kategoriju "određene socijalne grupe". Tvoj advokat može da ti da više informacija o ovome.
- **Status lica pod zaštitom (*oltalmazott*):** Osoba, kojoj u njenoj zemlji preta realna opasnost od bilo čega dole navedenog, ali ne zbog pripadnosti određenoj rasi, religiji ili nacionalnosti, odnosno ne zbog političkog opredeljenja ili pripadnosti "određenoj socijalnoj grupi":
 - Smrtna kazna.
 - Tortura, nehuman ili degradirajući tretman ili kazna.
 - Ozbiljna pretnja po život civila ili ličnosti od nasilja usred oružanog konflikta (na primer, ukoliko je u tvojoj zemlji građanski rat).
- **Status prihvaćenog lica (*befogadott*):** Osoba, koja ima opravdan strah od progona, torture, nehumanog ili degradirajućeg tretmana ili smrtne kazne, ali koja ne može da uživa beneficije statusa izbeglice odnosno posebne zaštite (na primer zbog optužbe za ozbiljan zločin).

- **Lice bez državljanstva (*hontalan*):** Osoba, koja nema nacionalnost. Ovo pitanje se posebno ispituje, ali NE u okviru procedure za azil. Ako želiš da zatražiš status, traži pomoć od Mađarskog Helsinškog Odbora (kontakt informacije na strani 13, 15).

? **Ja nisam progonjen odnosno ne pretili mi opasnost od države, nego od druge grupe ljudi/osoba (na primer, od porodice, političke grupe, terorističke organizacije itd.) Dal li to nešto menja?**

Ne, i dalje imaš pravo na status izbeglice, nije neophodno da budeš ugrožen od strane države.

? **Mogu li da dobijem zaštitu od mađarske države, ako sam napustio svoju zemlju, zato što sam bio siromašan ili zato što nisam imao nikakve šanse da dobijem posao?**

Ne, ako ne postoji još neki, specifičniji razlog. Loše ekonomsko ili finansijsko stanje i uslovi u okruženju u tvojoj zemlji te ne ovlašćuju da tražiš internacionalnu zaštitu.

3. Gde i kako mogu da tražim azil?

- **Gde: Što pre je moguće,** treba da kontaktiraš **Službu za emigraciju i državljanstvo** (*Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, BÁH*) – kasnije će se pominjati kao “Emigrantska služba” – i zatraži azil, ako se plašiš da će tvoja ljudska prava biti ozbiljnije ugrožena, ako se vratiš ili ako te vrate kući, u tvoju zemlju. Možeš da kontaktiraš Emigrantsku službu na sledećim adresama:

- **Služba za emigraciju i državljanstvo, Odsek za izbeglice**

Adresa: 1117 Budapest, Budafoki út 60.

Tel: 06 1 463 9170 • Fax: 06 1 463 9108

Website: www.bm-bah.hu • E-mail: menekult@bah.b-m.hu

- **Kamp za izbeglice u Bekeščabi (Békéscsaba)**

Adresa: 5601 Békéscsaba, Kétegyházi út 10.

Tel: 06 66 452 507, 06 66 452 617 • Fax: 06 66 445 462

- **Kamp za izbeglice u Debrecinu (Debrecen)**

Adresa: 4033 Debrecen, Sámsoni út 149.

Tel/fax: 06 52 413 517

Možeš da predaš zahtev za azil i policiji (*Rendőrség*), ako si u zatvoru ili se protiv tebe vodi kriminalni postupak, odnosno ako čekaš da budeš vraćen u zemlju, ili iz bilo kog drugog razloga ne možeš da stupiš u kontakt sa Emigrantskom službom.

- **Kako:** Ne postoji samo jedan formalan način. U Emigrantskoj službi možeš da zahtevaš azil bilo usmeno bilo pismeno **na bilo kom jeziku**. Jako je važno da svoj zahtev za azil saopštiš na razumljiv način službeniku, kome se obraćaš. Uobičajeno je da te kasnije, ako usmeno zahtevaš azil, zamole da to učiniš i pismeno. Zapamti da u Mađarskoj većina službenika milicije ne govori nijedan strani jezik!

Ako se plašiš da službenik neće razumeti tvoj zahtev za azil izgovori jasno reč “MENEKÜLT” (izbeglica) ili “MENEDEK” (azil) na mađarskom i uz to priloži pisani zahtev na svom jeziku. Pismeni zahtev treba lično da potpišeš.

? **Mogu li da tražim azil ako sam ilegalno došao u Mađarsku i ilegalno boravim u njoj?**

Da. Mnoge izbeglice nemaju drugog načina da potraže zaštitu nego da ilegalno uđu u bezbednu zemlju (sa lažnim dokumentima ili bez pasoša ili vize). Bez obzira na ilegalni ulazak, ako Emigrantska služba ustanovi da ispunjavaš uslove za status izbeglice, status prihvaćenog lica ili lica pod zaštitom, tvoj status u Mađarskoj će postati legalan.

Ako si u Mađarsku doputovao/la ilegalno (sa lažnim dokumentima ili bez pasoša/vize) i želiš da potražiš azil, jako je važno da se dobrovoljno javiš Emigrantskoj službi ili policiji što je pre moguće. Treba odmah da im kažeš da tražiš azil i da su tvoji dokumenti lažni.

Ako je si u mogućnosti (ako ih imaš kod sebe) pokaži svoja prava dokumenta policiji ili Emigrantskoj službi, što je pre moguće, iako si u Mađarsku ušao/la sa lažnim putnim ispravama.

? **Mogu li da tražim azil ako sam u pritvoru/zatvoru?**

Da. U tom slučaju svoj zahtev za azil treba da priložiš zatvorskom stražaru ili policiji.

? **Može li policija ili zatvorski stražar da odbije da primi ili da prosledi moj zahtev za azil?**

Ne. Oni/on su obavezni da proslede tvoj zahtev za azil Emigrantskoj službi. Ako odbiju/odbije, odmah uspostavi kontakt sa Mađarskim Helsinškim Odborom ili Visokim Komesarijatom za izbeglice Ujedinjenih Nacija (kontakt informacije na strani 13, 15, 16).

? **Koliko puta mogu da podnesem zahtev za azil u Mađarskoj?**

Ako je tvoj zahtev za azil odbijen, u određenim slučajevima, imaš pravo da zahtev podneseš ponovo. Ali treba da budeš svestan da:

- Tvoj novi zahtev će biti prihvaćen samo ako imaš da priložiš nove važne činjenice ili okolnosti, koje nisu bile razmotrene u predhodnoj proceduri (na primer, ako se situacija u tvojoj zemlji ili tvoja lična situacija promenila od predhodnog zahteva za azil.
- Ako si u Mađarsku stigao i u njoj boravio ilegalno i tvoj zahtev za azil je već dva puta bio odbijen, treći zahtev neće sprečiti tvoje deportovanje iz zemlje.

? **Mogu li da zatražim azil na aerodromu?**

Da. Ako stigneš u Mađarsku preko međunarodnog aerodrome u Budimpešti, veoma je važno da se, što je pre moguće, javiš policijskom službeniku na aerodromu i da zatražiš azil. U tom slučaju policija će o tvom zahtevu obavestiti Emigrantsku službu, a do tada, što znači par dana, ćeš verovatno morati da ostaneš u tranzitnoj zoni na aerodromu u jednoj zatvorenoj sobi.

? **Ako sam sa porodicom da li zahtev za azil treba da podnesemo zajedno ili odvojeno?**

Odrasli (stariji od 18 godina) mogu da podnesu zahtev za azil odvojeno od svojih supružnika, ali ima više smisla ako porodica zajedno podnese zahtev za azil. Deca (mlađa od 18 godina), koja su doputovala zajedno sa odraslim članovima porodice (roditeljima, dedom i babom isl.) ne mogu da podnesu zahtev samostalno, njih treba uključiti u zahtev odrasle osobe, koja podnosi zahtev.

4. Kakva su moja prava dok je procedura za dobijanje azil u toku?

Za sve vreme dok procedura dobijanja azila traje, imaš pravo da:

- Koristiš svoj maternji jezik ili neki drugi jezik, koji govoriš dobro (uvek ćeš imati prevodioca, ako je to neophodno).
- Imaš prevodioca istog pola, kao što si ti (ako je moguće i ako ti tako želiš).
- Imaš službenika istog pola kao što si ti (ako su tvoji problemi ili strahovi vezani za tvoj pol ili tvoju seksualnu orijentaciju ili ako ti to zahtevaš).
- Da dobiješ pisanu kopiju svih odluka donesenih u procesu za azil, na mađarskom jeziku.
- Da budeš obavješten o sadržaju svih odluka vezanih za tvoj zahtev za azil, na tvom maternjem jeziku ili na nekom drugom jeziku, koji razumeš dobro.
- Da dobiješ besplatnu pomoć advokata i/ili civilne organizacije (pogledaj kontakt informacije na strani 13, 15).
- Da kontaktiraš Visoki Komesarijat za izbeglice Ujedinjenih Nacija (UNHCR) u Budimpesti (pogledaj kontakt informacije na strani 16).

Uveri se da se ti i prevodilac dobro razumete. Može se desiti da prevodilac govori tvoj jezik nekim drugim dijalektom, nego što je tvoj ili sa takvim izgovorom, koji ti je teško da razumeš.

Prevodilac mora da se ponaša neutralno u toku procedure za azil, nema prava da samoinicijativno postavlja pitanja ili da te nagovara da povučesh svoj zahtev za azil.

Ako imaš problema u komunikaciji sa prevodiocem ili misliš da prevodilac nema neutralan stav, odmah o tome obavesti svog službenika i/ili svog advokata i traži drugog prevodioca.

Tvoj advokat (pravni zastupnik) može da ti pomogne u tvom procesu za azil i takođe može:

- Da bude prisutan, da postavlja pitanja i da stavlja primedbe pri tvom saslušavanju i ispitivanju od strane vlasti, koja odlučuje o tvom azilu, bilo u Emigrantskoj službi, bilo na sudu.
- Da pročita i da fotokopira sve dokumente vezane za tvoju proceduru za azil.
- Da ti telefonira, da ti piše ili da te poseti (čak iako si u zatvoru).

? Da li imam pravo da ostanem u Mađarskoj za vreme procedure za azil, iako sam stigao ili boravio ovde ilegalno?

Da. Samo onda možeš biti deportovan iz Mađarske ako je tvoj zahtev za azil definitivno odbijen od strane Emigrantske službe ili od strane suda u slučaju da si priložio žalbu. U slučaju da si već više puta podnosio zahtev za azil, ovo se odnosi samo na prva dva slučaja. Treće podnošenju zahteva za azil te više ne štiti od deportacije iz Mađarske.

? Shvato/la sam da je bilo problema u prevodu u toku mog saslušavanja (prevodilac je nešto preveo pogrešno, nešto nisam dobro razumeo itd.), ali tek danima/nedeljama posle tog događaja. Šta da radim?

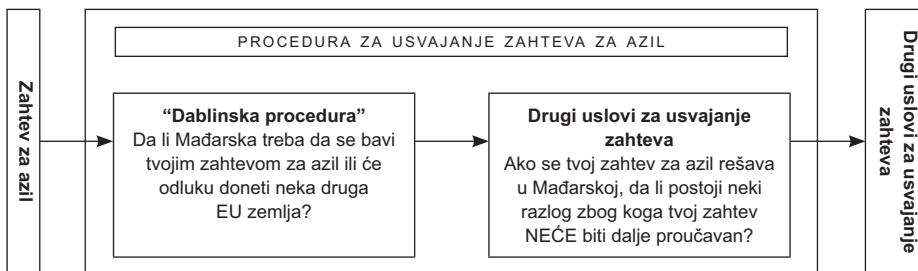
Kada na kraju saslušanja potpišeš zapisnik, tim potpisom potvrđuješ da se slažeš sa sadržajem. To znači da ćeš naknadno teško moći da dokažeš da je bilo nekih nepravilnosti ili nesporazuma pri prevodu. Dakle, slušaj vrlo pažljivo, kada ti na kraju saslušanja pročitaju zapisnik. Ako bilo šta nije u redu (čak i neka sitnica) to moraš odmah da kažeš.

5. “Procedura za usvajanje zahteva za azil”

Procedura za dobijanje azila ima dva dela. Prvi deo je “procedura za usvajanje zahteva za azil”, posle koga može da počne “procedura za ostvarenje prava na azil”.

Ako podneseš zahtev za azil u Mađarskoj, prvo moraš da prođeš kroz **”proceduru za usvajanje zahteva za azil”** (*előzetes vizsgálati eljárás*). U prvom delu procedure za dobijanje azila Emigrantska služba još neće ispitivati da li bi ti zaista bio žrtva progona ili ozbiljnijeg narušavanja ljudskih prava u svojoj zemlji u slučaju da moraš da se vratiš u nju.

Ova tabela može da ti pomogne da razumeš kako “procedura za usvajanje zahteva za azil” izgleda:

Procedura za usvajanje zahteva za azil traje najviše **15 dana** od datuma podnošenja zahteva. U nekim slučajevima može da traje duže, ako se process iz nekog razloka prekine (o tome više kasnije na strani 7, 9.).

Ako podneseš zahtev za azil na aerodromu (pogledaj na strani 4) Emigrantska služba treba da završi proces za usvajanje zahteva za **8 dana**.

A. “DABLINSKA PROCEDURA”

U Evropskoj Uniji samo jedna zemlja članica može da razmatra zahtev za azil. To je obično prva zemlja u koju podnosilac zahteva uđe. Zato će Emigraciona služba u “proceduri za usvajanje zahteva za azil” proveriti, koja EU zemlja-članica je dužna da razmotri tvoj zahtev za azil. To se zove **“Dablinska procedura”**.

Ovu proceduru će Emigrantska služba pokrenuti samo ako ima razloga za pretpostavku da si zahtev za azil već podneo/la ili si putovao kroz neku od sledećih zemalja:

Austrija	Finska	Italija	Nemačka	Slovenija
Belgija	Francuska	Kipar	Norveška	Španija
Bugarska	Grčka	Letonija	Poljska	Švajcarska
Češka Republika	Holandija	Litvanija	Portugalija	Švedska
Danska	Irska	Luksemburg	Rumunija	Velika Britanija
Estonija	Island	Malta	Slovačka	

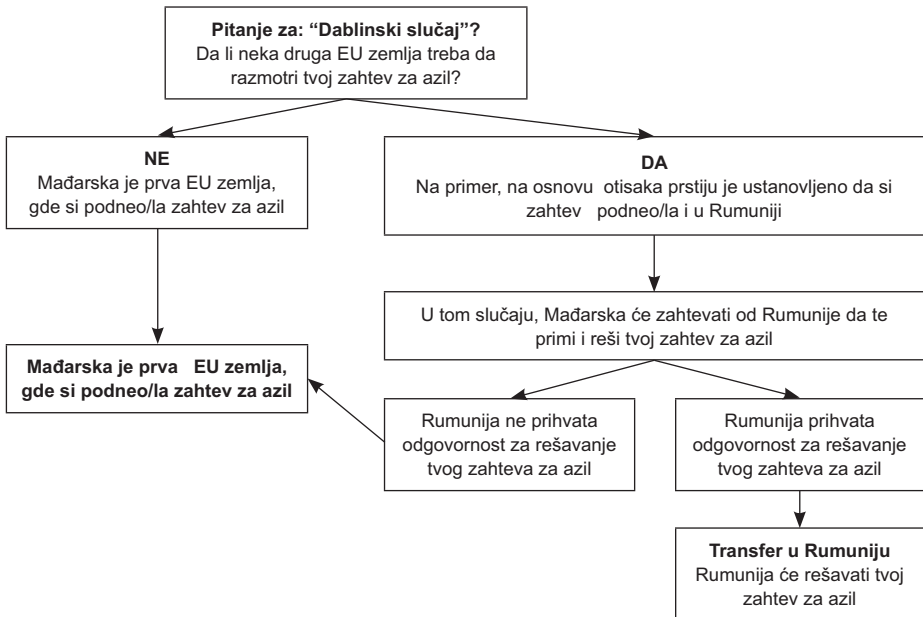
Island, Norveška i Švajcarska nisu članice EU, ali su deo “Dablinskog sistema”.

U praksi se ovaj proces pokreće kada:

- Službeno lice pronađe tvoje otiske prstiju u bazi podataka (standardana evropska baza podataka, koja se zove **“Eurodac”**), na osnovu čega može da ustanovi da si već podnosio/la zahtev u nekoj od ovih zemalja,

- Ako imaš vizu za bilo koju od ovih zemalja u svom pasošu,
- Kažeš službenom licu da si prošao kroz bilo koju od ovih zemalja na svom putu do Mađarske,
- Postoje i drugi znaci: na primer, ako pronađu švedske pare ili kartu za pariški metro u tvom džepu.

Ova tabela ilustruje, kako funkcioniše “Dablinska procedura” u praksi. Rumunija je samo uzeta kao primer.

“Dablinska procedura” može dugo da traje, nekoliko nedelja ili čak meseci. Razlog za to je vreme koje je potrebno za dobijanje odgovora iz druge EU države. Zato ako Emigrantska služba započne “Dablinsku procedure” povodom tvog slučaja, **tvoja “procedura za dobijanje prava na azil” će biti suspendovana (prekinuta), dok se “Dablinska procedura” ne završi.** To znači da vreme trajanja “procedure za dobijanje prava na azil” u nekim slučajevima, može da bude duže od uobičajenih 15 dana.

Ako Emigrantska služba donese odluku da druga EU zemlja treba da rešava tvoj status za azil, a ti ne želiš da budeš vraćen u tu drugu zemlju, **imaš pravo da podneseš žalbu na tu odluku.** Treba da priložiš svoju žalbu Emigrantskoj službi **u roku od 3 dana.** Tvoju žalbu će razmatrati **Metropolitan sud (Fővárosi Bíróság)** u Budimpesti. Treba da znaš da postoji jako malo šanse da tvoja žalba bude prihvaćena, odnosno da:

- sud donosi odluku samo na osnovu tvoje dokumentacije i neće te pozvati da svedočiš
- tvoja žalba neće sprečiti tvoj transfer. To znači da Emigrantska služba može da te transportuje u drugu EU zemlju, koja je odgovorna da se bavi tvojim zahtevom za azil, pre nego što sud donese odluku vezano za tvoju žalbu. Ipak, ako zatražiš od suda da spreči tvoj transfer, sudija može da odluči da suspenduje tvoj transfer, dok ne donese odluku. Imaj u vidu da se to jako retko dešava.

Zvanični rok za donešenje odluke suda je **8 dana** za ovakve slučajeve. U praksi to može da traje mnogo duže.

Možeš da tražiš savet od advokata Helsinškog Odbora (pogledaj kontakt informacije na strani 13, 15), ako ti nije jasno šta se dešava u toku Dablinske procedure, ili ako se plašiš da ćeš biti vraćen u drugu EU zemlju-članicu.

B. DRUGI USLOVI ZA USVAJANJE ZAHTEVA

Ako Emigrantska služba ustanovi da je Mađarska zemlja, koja treba da rešava tvoj zahtev za azil, treba da ispuniš još neke jednostavne uslove, da bi tvoj zahtev bio prihvaćen. Tvoj zahtev neće biti usvojen i neće preći u drugu fazu: "Procedure za ostvarenje prava na azil", već će biti odbijen, ako:

- si građanin zemlje članice Evropske Unije,
- ako si već bio prihvaćen kao izbeglica u nekoj drugoj zemlji članici Evropske Unije,
- ako si već dobio status izbeglice u nekoj drugoj zemlji, taj status je i dalje važeći i možeš da se vratiš u tu zemlju, ili
- si zahtev podneo ponovo, pošto si već bio odbijen u predhodnoj proceduri za dobijanje azila, a tvoj novi zahtev ne sadrži nove elemente, odnosno zasniva se na istim činjenicama i stanju, kao i predhodni.

Imaj na umu da ako podnosiš zahtev ponovo, pošto si predhodno bio odbijen, moraš da pokažeš da postoje nove, važne činjenice i okolnosti, koje su izostavljene u predhodnom zahtevu odnosno predhodnoj proceduri.

Ako Emigrantska služba odluči da je tvoj zahtev "neprihvatljiv", što znači da se neki od gore navedenih slučajeva odnosi na tebe, imaš pravo da podneseš žalbu na ovu negativnu odluku. Treba da podneseš svoju žalbu Emigrantskoj službi u roku od **3 dana**. U svojoj žalbi treba da obrazložiš zašto se ne slažeš sa odlukom. Na primer, ako ovo nije tvoj prvi zahtev za azil, treba da prikažeš postojanje novih činjenica i okolnosti (nešto važno treba da se dogodi od tvoje predhodne procedure, dostupna je nova evidencija isl.).

Tvoju žalbu će razmatrati **Metropolitan sud** (*Fővárosi Bíróság*) u Budimpešti:

- Sud će doneti odluku samo na osnovu tvoje dokumentacije i neće te pozvati da svedočiš. Možeš da zahtevaš da svedočiš na Sudu (ako želiš da obrazložiš svoje argumente), ali sudija ne mora da prihvati tvoj zahtev.
- Po zakonu, vreme za koje Sud treba da donese odluku je **8 dana**. Ovo u praksi traje duže (1–2 meseca). Ako zahtevaš da svedočiš na Sudu, to može da produži proceduru.

Možeš da tražiš pomoć advokata Helsinškog Odbora da ti pomogne da napišeš svoju žalbu (pogledaj kontakt informacije na strani 13, 15).

Procedura za usvajanje zahteva za azil može da bude prekinuta ili zatvorena, ako se ne pojaviš u zakazno vreme na razgovoru sa tvojim službenikom ili ako "nestaneš"!

? Gde ću boraviti dok "Procedura za usvajanje zahteva za azil" traje?

Ovo uglavnom zavisi od toga gde i kada si podneo zahtev za azil:

- U većini slučajeva ćeš u vreme trajanja "procesa za usvajanje zahteva za azil" boraviti u kampu za izbeglice u gradu, koji se zove Bekešcaba (na mađarskom se piše: Békéscsaba).

- Ako si u vreme podnošenja zahteva bio/la u “pritvoru za strance” (zatvori za strance se nalaze u gradovima Đer, na mađarskom Győr, Kiškunhalaš, na mađarskom Kiskunhalas, Njirbator, na mađarskom Nyírbátor i na budimpeštanskom aerodromu), ostaćeš u zatvoru i za vreme dok “procedura za usvajanje zahteva” traje. Ako si se nalazio na aerodromu i odluka nije donesena za 8 dana, po isteku 8. dana bićeš premešten u kamp za izbeglice u Bekeščabi.
- Ako si mlađi/a od 18 godina i nemaš odraslu familiju u Mađarskoj, koja bi se brinula o tebi, bićeš smešten/a u kamp za nezbrinutu decu u Bičke (Bicske). U ovom kampu ćeš dobiti potrebnu pažnju i brigu.

? Mogu li da napustim kamp za izbeglice u Bekeščabi (Békéscsaba) u toku trajanja moje “procedure za usvajanje zahteva”?

Ovo je kamp zatvorenog tipa, tako da u normalnim slučajevima treba da boraviš tamo dok procedura traje. U svakom slučaju deca mogu da idu u školu i ako treba da ideš u bolnicu, bućeš prebačen/a tamo. Iznesi svoje potrebe službeniku kampa ili socijalnom radniku Menedék udruženja (pogledaj kontakt informacije na strani 15).

? Koliko dugo traje “procedura za usvajanje zahteva” u realnosti? Zašto ja i dalje boravim u Bekeščabi (Békéscsaba), kada su moji prijatelji davno otišli?

To zavisi od mnogih, različitih činilaca. U najboljem slučaju procedura treba da bude završena za 2 nedelje. U najgorem slučaju može da traje 3-6 meseci. Uobičajeni razlozi za dužu proceduru su:

- Dablinska procedura, u toku koje je “procedura za usvajanje zahteva” suspendovana odnosno prekinuta. U slučajevima tvojih prijatelja nije bila pokrenuta Dablinska procedura, to je razlog zašto su oni napustili kamp u Bekeščabi (Békéscsaba) mnogo pre tebe.
- Tvoj zahtev za azil je bio odbijen i ti si na tu odluku podneo/la žalbu Sudu, na čiju odluku se čeka nedeljama. Odluka na zahtev tvojih prijatelja je bila pozitivna, ili je bila negativna, ali oni nisu podneli žalbu.

? Moja Dablinska procedura traje jako dugo, dok se u drugim slučajevima završila brzo. Zašto je tako?

Neke EU zemlje odgovaraju brže na zahtev Mađarske, dok nekim drugim treba mnogo više vremena. Na žalost ni ti, ni Emigrantska služba ne možete da utičete na to.

? Ja sam već tražio azil u nekoj drugoj EU zemlji i moj zahtev je bio odbijen. Zašto Mađarske vlasti i dalje žele da me vrate u neku drugu EU zemlju?

Za Dablinsku proceduru nema značaja to što si bio odbijen. Ako Emigrantska služba ustanovi da si već tražio azil u nekoj drugoj EU zemlji, Dablinska procedura će biti pokrenuta, bez obzira da je tvoj zahtev u toj drugoj zemlji bio odbijen. Imaj na umu da dobijanje zvaničnog odgovora iz druge EU zemlje može da potraje i u ovakvim slučajevima.

? Kakva prava imam dok boravim u aerodromskoj tranzitnoj zoni?

Imaš pravo na 3 obroka dnevno, koji su u skladu sa tvojom religijom, osim toga, ako imaš para možeš da kupiš dodatnu hranu u radnjama na aerodromu. Možeš da koristiš svoj mobilni. Takođe, možeš da koristiš javni telefon na aerodromu, ako zamoliš policijskog službenika da te otprati do njega. Pošto se nalaziš na aerodromu, iz bezbedonosnih razloga, trenutno ne postoji mogućnost da izađeš napolje da prošetáš ili samo da boraviš napolju.

6. “Procedura za ostvarenje prava na azil”

Kada se “procedura za usvajanje zahteva za azil” uspešno završi, ulaziš u “proceduru za ostvarenje prava na azil” (*érdemi eljárás*). U ovom delu procedure, Emigrantska služba ispituje da li ispunjavaš uslove za status izbeglice, status prihvaćenog lica ili status lica pod zaštitom (pogledaj na strani 2).

U “proceduri za ostvarenje prava na azil” Emigrantska služba će te najmanje jednom pozvati na razgovor (ali možda i dva - tri puta). Na ovim razgovorima tvoj službenik će pitati

- tvoje lične podatke,
- kao si došao/la u Mađarsku, i
- razlog zašto si morao/la da napustiš svoju zemlju.

Prvi razgovor obično biva obavljen nekoliko nedelja pošto “procedura za ostvarenje prava na azil” započne. Već pre prvog razgovora možeš da zatražiš pomoć advokata Helsinškog Odbora (pogledaj kontakt informacije na strani 13, 15).

Verodostojnost onoga što kažeš igra važnu ulogu u ovoj proceduri. Dakle, jako je važno da u razgovoru, detaljno objasniš zašto si morao da napustiš svoju zemlju. Pokušaj da se koncentrišeš na probleme, koje si imao kod kuće i na stvari, kojih si se bojao u svojoj zemlji. Pokušaj da budeš jasan i da ne daješ protivrečne izjave.

Ako ne možeš da se setiš imena, mesta ili datuma, nemoj da se uspaničiš i da izmišljaš lažne podatke. Samo pokušaj da daš što više informacija možeš i objasni tvom službeniku zašto ti je teško da se setiš nekih detalja. Na primer, ako ne možeš da se setiš tačno kog datuma se desilo nešto važno, probaj to da povežeš sa nekim drugim događajem (“to je bilo krajem kišnog perioda” ili “odmah posle izbora”).

Treba da predaš svoj pasoš i svoje lične dokumente Emigrantskoj službi što je pre moguće. Ako to ne učiniš, to se može negativno odraziti na rešenje tvog slučaja. U isto vreme, nisi obavezan/a da priložiš nikakvu **dokumentarnu evidenciju** (uverenja, presude, novinske tekstove, fotografije od kuće isl.), kojom bi ilustrovao svoj zahtev za azil. Ali ako imaš nešto od toga kod sebe, to bi moglo da pomogne verodostojnosti tvoje priče. Ako tu vrstu dokumentacije imaš, a još je nisi pokazao, učini to na prvom razgovoru sa svojim službenikom.

Tokom razgovora će biti napravljen **zapisnik**, na mađarskom jeziku. Ovaj zapisnik treba da sadrži sve važne informacije, koje si rekao/la u toku razgovora. Na kraju razgovora, sadržaj zapisnika će ti biti pročitani i prevedeni.

Uveri se da sve što piše u zapisniku potpuno odgovara onome što si rekao/la u toku razgovora. Ako je nešto zapisano pogrešno ili je izostavljeno, to odmah reci svom službeniku, koji može da ispravi zapisnik,

Najčešće je jako teško pričati o razlozima zbog kojih neko traži azil. Ali ako ne kažeš svoje stvarne probleme u toku razgovora, vlasti neće shvatiti da ti je zaštita zaista potrebna. Uvek možeš da zatražiš kratku pauzu, ako se umoriš u toku razgovora. Takođe, možeš da tražiš pomoć lekara/psihologa iz Kordelija fondacije (pogledaj kontakt informacije na strani 15), koji će ti pomoći da nađeš načina da pričaš o bolnim stvarima, kojih radije ne bi da se sećaš i o kojima radije ne bi da pričaš svom službeniku.

Imaj na umu da tvoj službenik, prevodilac, advokat, socijalni radnik i sudija imaju strogu obavezu da drže u tajnosti sve što čuju od tebe. Ništa od toga neće biti rečeno vlastima u tvojoj zemlji (uključujući i činjenicu da si zatražio azil), ako to može da ugrozi tebe ili članove tvoje porodice.

Posle tvog razgovora sa službenikom za azil, moguće je da će te i **Nacionalna Bezbednost** (*Nemzetbiztonsági Hivatal*) pozvati na razgovor.

Rok za rešenje "procedure za ostvarenje prava na azil" je 60 dana, što po zakonu može da bude produženo na još 30 dana. Emigrantska služba uglavno odluku donosi u roku od **45 do 90 dana**.

Po završetku "procedure za ostvarenje prava na azil", Emigrantska služba može da donese jednu od sledećih 5 odluka:

- Priznanje statusa izbeglice (*menekült*).
- Priznanje statusa lica pod zaštitom (*oltalmazott*).
- Priznanje statusa prihvaćenog lica (*befogadott*).
- Odbijanje zahteva.
- Ako "nestaneš" u toku trajanja procesa (ako se ne pojaviš na razgovoru u dogovoreno vreme, Emigrantska služba ne može da stupi u kontakt sa tobom i tome slično) procedura će biti prekinuta i zatvorena.

Kada odluka bude donesena, moraš da budeš lično prisutan da bi ti je saopštili. Prevodilac će ti pomoći da razumeš odluku i u slučaju da si odbijen/a da razumeš razloge zbog kojih je odluka negativna.

Možeš da podneseš **žalbu**, ako se ne slažeš sa odlukom. Svoju žalbu treba da podneseš Emigrantskoj službi **u roku od 15 dana** od dana saopštenja odluke. U žalbi treba da obrazložiš zašto misliš da je odluka pogrešna. Zatraži savet od advokata Helsinškog Odbora, ako želiš da podneseš žalbu (pogledaj kontakt informacije na strani 13, 15).

Tvoju žalbu će razmatrati **Metropolitan sud** (*Fővárosi Bíróság*) u Budimpešti. Po zakonu rok za rešenje žalbe na sudu je 60 dana, ali u praksi ta procedura obično traje **nekoliko meseci**. Sud je dužan da te pozove na **saslušanje**, što znači da ćeš dobiti priliku da izneseš svoju priču sudiji. Do saslušanja obično dolazi nekoliko meseci posle predavanja žalbe. Može biti veoma korisno, da se **konsultuješ sa advokatom da ti pomogne** u ovoj proceduri.

Na kraju procedure sa žalbom Metropolitan sud može da donese jednu od tri sledeće odluke:

- Da prihvati tvoju žalbu i dodeli ti status izbeglice, status lica pod zaštitom ili status prihvaćenog lica.
- Da delimično prihvati tvoju žalbu i poništi odluku Emigrantske službe. U tom slučaju Emigrantskoj službi će biti naloženo da započne novu proceduru i ponovo razmotri tvoj slučaj.
- Da odbije tvoju žalbu i prihvati odluku, koja je prethodno donesena.

Odluka Metropolitan suda je konačna i na nju nemaš pravo žalbe.

? Gde ću boraviti dok traje "procedura za ostvarenje prava na azil" (uključujući i vreme posle podnošenja žalbe)?

Postoji nekoliko mogućnosti:

- U većini slučajeva se boravi u kampu za izbeglice u Debrecinu, gde su pored smeštaja obezbeđena 3 obroka dnevno.

- Takođe, postoji mogućnost da sam sebi obezbediš smeštaj (na primer, ako imaš prijatelje ili članove porodice, koji mogu da te prime ili ako imaš mogućnosti da iznajmiš stan). U svakom slučaju, treba prvo da podneseš zahtev u Emigrantskoj službi da ti dozvole da boraviš u privatnom smeštaju. U tom zahtevu treba da priložiš kopiju dokumenta, koji dokazuje u čijem vlasništvu je stan u kome ćeš boraviti (*tulajdoni lap*), plus ugovor o iznajmljivanju stana (*lakásbérleti szerződés*) ili izjavu vlasnika stana da ti obezbeđuje smeštaj (*befogadó nyilatkozat*).
- Ako si mlađi/a od 18 godina i u Mađarskoj boraviš bez ijednog odraslog člana porodice, koji bi preuzeo brigu o tebi, boravićeš u kampu za napuštenu decu u gradu Bičke (Bicske). U tom kampu ćeš dobiti potrebnu brigu i pažnju.
- Podnosioci zahteva za azil, koji su u vreme podnošenja zahteva boravili u zatvoru, zato što su nelegalno prešli granicu, odnosno zato što su nelegalno boravili u zemlji, će najverovatnije i za vreme procedure boraviti u zatvoru.

Imaj na umu da, ako izabereš da boraviš u privatnom smeštaju, moraš da budeš dostupan na adresi, na koju si se prijavio u Emigrantskoj službi. Na primer, proveri da li je tvoje ime jasno ispisano i na vratima i na poštanskom sandučetu. Ako ne dobijaš pisma, koja ti Emigrantska služba šalje, smatraće da si “nestao” i zatvoriće tvoju proceduru za azil.

? Da li mogu da napustim kamp za izbeglice u Debrecinu, dok je moja “procedura za ostvarenje prava na azil” u toku?

Da, ovo je kamp otvorenog tipa, ali ako želiš da napustiš kamp na duže od 24 sata, moraš da tražiš i dobiješ dozvolu od službenika kampa. Ako napustiš kamp bez dozvole na duže od jednog dana, Emigrantska služba će smatrati da si “nestao” i zatvoriće tvoju proceduru za dobijanje azila.

? Kako ću znati kada i gde treba da dođem na razgovor?

Dobićeš zvanično pismo sa svim detaljima vezanim za razgovor, na mađarskom jeziku. Ako boraviš u kampu u **Debrecinu**, tvoj službenik će te potražiti i zamoliti da dođeš u njegovu kancelariju, gde će te obavestiti o datumu i mestu razgovora.

Ako boraviš u **privatnom smeštaju**, poštar će ti doneti pismo od Emigrantske službe u kome će biti obaveštenje o datumu i mestu. Ako nisi kod kuće ostaviće ti samo obaveštenje i pismo ćeš morati lično da podigneš u najbližoj pošti.

Ako imaš advokata Emigrantska služba će o datumu i mestu razgovora obavestiti i njega.

? Emigrantska služba je zatvorila moju proceduru za dobijane azila, jer su mislili da sam nestao/la. Šta da radim?

Možeš da zahtevaš da nastave process, ali samo tri dana posle odluke o njegovom zatvaranju, dakle učini to što pre možeš.

? Nacionalna Bezbednost me je pozvala na razgovor. Da li to znači da misle da sam terorista?

Ne. Oni imaju pravo da obave razgovor sa podnosiocima zahteva za azil i često to i rade. To ne znači da misle da predstavljaš pretnju po nacionalnu bezbednost.

? Da li imam pravo na rad, dok moj “proces za ostvarivanje prava na azil” traje?

Možeš da radiš jedino ako boraviš u kampu za izbeglice i jedino u okviru kampa. Traži više informacija o tome od službenika kampa.

Ipak, ako tvoja procedura za dobijanje azila traje duže od godinu dana, posle godinu dana imaš pravo na rad i van kampa, ali jedino sa važećom radnom dozvolom (*munkavállalási engedély*). Ako je ovo tvoj slučaj, traži pomoć od socijalnih radnika Menedék udruženja ili od Emigrantske službe (pogledaj kontakt informacije na strani 15).

7. Statusi i prava

Po završetku tvoje "procedure za ostvarenje prava na azil", ako je rešenje povoljno Emigrantska služba će ti dati status, koji te štiti u Mađarskoj. Postoje 3 vrste statusa, koji te štite. Kada ti službeno lice saopšti rezultat odluke, on/ona će ti takođe, objasniti koju vrstu zaštite si dobio/la.

Ova 3 statusa, od kojih jedan možeš da dobiješ, ti obezbeđuju mnoga posebna prava. U priloženoj tabeli je kratak presek najvažnijih odlika ovih statusa. Ako imaš još pitanja, potraži advokata Mađarskog Helsinškog Odbora ili socijalnog radnika u Menedék udruženju.

8. Kome se obratiti za pomoć?

Sve ove usluge su besplatne i nema potrebe da platiš za bilo koju od njih! Sve ove organizacije rade sa profesionalnim prevodiocima, tako da ćeš sigurno imati mogućnost da se sporazumevaš na svom maternjem jeziku ili na nekom drugom jeziku, koji govoriš dobro.

Besplatna pravna pomoć (ako ti je potrebna pomoć za podnošenje zahteva za azil i u toku procedure) – **Mađarski Helsinški Odbor** (*Magyar Helsinki Bizottság*)

- **Budimpešta (centralna kancelarija)**
Adresa: 1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.
Tel/fax: 06 1 321 4323, 06 1 321 4141
Website: www.helsinki.hu • E-mail: helsinki@helsinki.hu
Jezici: mađarski, engleski, francuski, španski, italijanski.
Prvo telefonom zakaži sastanak!
- **Kamp za izbeglice u Bekešçabi (Békécsaba) /**
Dr. Timea Kovač (Tímea Kovács), advokat
Tel: 06 20 496 7372
Jezici: mađarski, engleski.
Posećuje kamp u Bekešçabi jednom nedeljno
- **Kamp za izbeglice u Debrecinu (Debrecen) /**
Dr. Oršoja Santai-Veçera (Orsolya Szántai-Veçsера), pravnik
Lokacija: C/5 "Kuća integracije", na ulazu u kamp
Tel/fax: 06 52 448 446
Jezici: mađarski, engleski, francuski, srpski.
Konzultacije: ponedeljak-çetvrtak po podne, petkom ujutru.
- **Kamp za napušrenu decu u Biçke (Bicske) /** Dr. Julija Ivan (Júlia Iván), pravnik
Adresa: Mađarski Helsinški Odbor, 1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.
Tel/fax: 06 1 321 4323
Jezik: mađarski, engleski, francuski.
Posećuje kamp svake druge nedelje.

	Status izbeglice (<i>menekült</i>)	Status lica pod zaštitom (<i>oltalmazott</i>)	Status prihvaćenog lica (<i>befogadott</i>)
Koliko godina ovaj status važi?	Neograničeno vreme, ali u nekim specijalnim slučajevima vlasti mogu da ga opozovu odnosno ukinu.	Obično 5 godina, ali vlasti mogu ponovo da ga razmotre ili da ga ukinu ranije. Posle ponovnog razmatranja ovaj status može biti obnovljen.	Godinu dana, ali vlasti takođe mogu ponovo da ga razmotre ili ukinu ranije. Ovaj status može biti obnovljen, posle ponovnog razmatranja.
Da li ću dobiti mađarsku ličnu kartu (<i>személyi igazolvány</i>)?	Da	Da	Ne, ali ćeš dobiti humanitarnu dozvolu boravka (<i>humanitárius tartózkodási engedély</i>)
Da li ću dobiti pasoš ako nemam nikakav?	Ne, ali ćeš dobiti humanitarnu dozvolu boravka	Da	Ne
Da li imam pravo na rad?	Da, bez bilo kakvih ograničenja, kao i mađarski državljanini.		Da, ali prvo moraš da dobiješ radnu dozvolu (<i>munkavállalási engedély</i>)
Da li mogu slobodno da putujem u druge zemlje članice EU?	Ne, u većini slučajeva, prvo ćeš morati da dobiješ vizu. Za više informacija se obrati ambasadi zemlje u koju želiš da putuješ.		Ne, jedino ako imaš važeći pasoš, ali i u tom slučaju ćeš prvo morati da dobiješ vizu. Za više informacija se obrati ambasadi zemlje u koju želiš da putuješ.
Da li mogu da dovedem članove moje porodice u Mađarsku?	Da. Članovi porodice su: — žena/muš, — deca, ako su mlađa od 18 godina, — roditelji (ako si ti dete bez porodice u Mađarskoj), inače jedino ekonomski zavisni roditelji (koji ne mogu sami da se brinu o sebi) — drugi bliski članovi porodice, ako ne mogu da se brinu sami o sebi iz zdravstvenih razlogas Moraju da raspoložu važećim putnim ispravama. Ako zatražiš ponovno ujedinjenje porodice za manje od 6 meseci, pošto si dobio/la status NE MORAS da dokazuješ da možeš da izdržavaš svoju porodicu, da možeš da im obezbediš smeštaj i da imaju zdravstveno osiguranje u Mađarskoj. Ako proceduru pokreneš kasnije, moraćeš da ispuniš ove (u predhodnoj rečenici nabrojane) uslove. Za podnošenje zahteva za ponovno ujedinjenje porodice traži pomoć socijalnog radnika ili advokata i podnesi zahtev što je pre moguće.		Da. Članovi porodice su: — žena/muš, — deca, ako su mlađa od 18 godina, — ekonomski zavisni roditelji (koji ne mogu sami da se brinu o sebi) — drugi bliski članovi porodice, ako ne mogu sami da brinu o sebi iz zdravstvenih razloga Moraju da raspoložu važećim putnim ispravama. Moraš da dokazuješ da si u mogućnosti da izdržavaš svoju porodicu, da im obezbediš smeštaj i da imaju zdravstveno osiguranje u Mađarskoj. Za ponovno ujedinjenje porodice traži pomoć socijalnog radnika ili advokata.
Da li mogu da dobijem mađarsko državljanstvo?	Da, posle 3 godine stalnog boravka u Mađarskoj možeš da zatražiš mađarsko državljanstvo, ali da bi ga dobio/la moraš da ispuniš mnoge uslove. Kad bude vreme za to, obrati se advokatu za savet.		Da, posle 8 godina stalnog boravka u Mađarskoj možeš da podneseš zahtev za mađarsko državljanstvo, ali da bi ga dobio/la moraš da ispuniš mnoge uslove. Kada bude vreme za to, obrati se advokatu za savet.

- **Budimpeštanski internacionalni aerodrome, zatvor za ilegalne emigrante**
Dr. Gabor Deze (Gábor Győző), advokat
Adresa: Mađarski Helsinški Odbor, 1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.
Tel/fax: 06 1 321 4323
Jezik: mađarski, engleski. Posećuje aerodrom svake druge nedelje.
- **Zatvor za ilegalne emigrante u Njirbatoru (Nyírbátor)**
Dr. Jožef Doboš (József Dobos), advokat
Adresa: 4400 Nyíregyháza, Ószőlő utca 108., III./10.
Tel: 06 70 774 8116
Jezici: mađarski, engleski, ruski. Posećuje zatvor svake nedelje.
- **Zatvor za ilegalne emigrante u Đeru (Győr) / Dr. Andreaš Hajaš (András Hajas), pravnik**
Adresa: Böröcz Ügyvédi Iroda, 9021 Győr, Szent István utca 10.
Tel: 06 96 314 115
Jezici: mađarski, engleski, nemački. Posećuje zatvor svake nedelje.

Besplatna socijalna pomoć (ako ti treba pomoć, na primer, u traženju posla, smeštaja ili ako imaš pitanja ili probleme vezane za tvoj život u kampu i slično. – **Menedek udruženje** (*Menedék Egyesület*))

- **Budimpešta (Centralna kancelarija)**
Adresa: 1090 Budapest, Erkel utca 13/A, prizemlje 5.
Tel: 06 1 411 1710, 06 1 411 1711, 06 20 430 9919 • Fax: 06 1 411 1711
Website: www.menedek.hu • E-mail: menedek@menedek.hu
Jezici: mađarski, engleski, francuski, srpski.
Prvo telefonom zakaži sastanak!
- **Kamp za izbeglice u Bekeščabi (Békéscsaba)**
Žuža Perak (Zsuzsa Perák), socijalni radnik
Lokacija: unutar kampa za izbeglice
Tel: 06 66 452 617
Jezici: mađarski, engleski, srpski.
Konzultacije: ponedeljak – četvrtak ujutru i po podne, petkom ujutru
- **Kamp za izbeglice u Debrecinu (Debrecen)**
Eva Adoba, Ana Kerek (Éva Adóba, Anna Kerek), socijalni radnici
Lokacija: B/5 "Kuća integracije", na ulazu u kamp
Tel: 06 52 428 537, 06 70 331 9568 • Fax: 06 52 428 537
Jezici: mađarski, engleski, ruski, ukrajinski, italijanski.
Konzultacije: ponedeljak – četvrtak popodne, petkom ujutru.

Besplatna psihijatrijska pomoć (ako se ne osećaš dobro, ako noću ne možeš da spavaš, ako se brineš ili strepiš sve vreme, ako ti je previše teško da pričaš o onome što ti se desilo u tvojoj zemlji, ako imaš noćne more i slično.) – **Kordelia fondacija** (*Cordelia Alapítvány*)

- **Budimpešta (centralna kancelarija)**
Adresa: 1133 Budapest, Kárpát utca I./B, 6. sprat 24.
Tel: 06 1 349 1450 • Fax: 06 1 239 1332
Website: www.cordelia.hu • E-mail: cordelia@chello.hu
Jezici: mađarski, engleski, ruski.
Na ovoj adresi nema konsultacija, ali možeš telefonom da zakažeš sastanak.
Psihijatri Kordelija fondacije posećuju kampove za izbeglice u Bekeščabi, Debrecinu i Bičke jednom nedeljno (obično četvrtkom).

Visoki Komesarijat za izbeglice Ujedinjenih Nacija – United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

- **UNHCR Regionalni zastupnik za centralnu Evropu**
Adresa: 1022 Budapest, Felvinci utca 27.
Tel: 06 1 3363 060 • Fax: 06 1 3363 080
Website: www.unhcr-budapest.org • E-mail: hunbu@unhcr.org

Pomoć za dobrovoljan povratak (ako želiš da se vratiš u svoju zemlju) – **Internacionalna Organizacija za emigrante** – International Organisation for Migration (IOM)

- **IOM Regional Mission for Central and South Eastern Europe**
Adresa: 1065 Budapest, Révay utca 12.
Tel: 06 1 472 2500 • Fax: 06 1 374 0532
Website: www.iom.hu • E-mail: mrfbudapest@iom.int

© Mađarski Helsinški Odbor • 2008

Pod pokroviteljstvom

Evropskog Fonda za Izbeglice, Visoki Komesarijat za Izbeglice Ujedinjenih Nacija

Príredió
Gábor Gyulai